

กสม.๗

รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย
หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

รายงานผลการพิจารณาที่ ๑๒๙/๒๕๕๘

เรื่อง ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและ
หลักสิทธิมนุษยชน

๑. ความเป็นมา

โทษประหารชีวิตเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติทั้งในประเทศและต่างประเทศว่าสมควรที่ยังคงให้มีโทษประหารชีวิตต่อไปอีกหรือไม่ ในอดีตแนวคิดเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการลงโทษทางอาญา มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ยุคที่มีประมวลกฎหมายที่เก่าแก่ที่สุดคือพระราชกฤษฎีกาของพระเจ้าอัมมูราบี ราชานแห่งบาบิโลเนีย ประมวลกฎหมายนี้คัดลอกไว้โดยการแกะสลักลงบนหินบะซอลต์สีค่าสูง ๒.๒๕ เมตร ซึ่งต่อมาที่มังก์โบราณคดีฝรั่งเศสขุดพบที่ Sūsa ประเทศอิรัก ในช่วงฤดูหนาวปี ๑๙๐๑ ถึง ๑๙๐๒ แต่เดิมการลงโทษยึดหลักที่ปัจจุบันเรียกว่า "ดาต่อตา ฟันต่อฟัน" อันหมายถึงทำผิดอย่างไรได้โทษอย่างนั้น เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้แค้นทดแทนเป็นหลัก ต่อมาเปลี่ยนเป็นการช่มขวัญยับยั้งหรือป้องปรามไม่ให้เกิดก่ออาชญากรรม ในปัจจุบันมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดด้วยการบำบัดฟื้นฟูด้านจิตใจและพฤติกรรมซึ่งเป็นผลจากความเข้าใจที่ผิดผลาดของผู้กระทำความผิด จนนำไปสู่การกระทำความผิด ปัจจุบันประเทศต่างๆ โดยส่วนใหญ่ทั่วโลกได้ยกเลิกประหารชีวิตเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสแก้ไขฟื้นฟูให้สามารถกลับคืนเป็นบุคคลที่มีคุณค่าทางสังคมต่อไป

ตามหลักสิทธิมนุษยชน เห็นว่าโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดต่อสิทธิในการมีชีวิตของบุคคลทางกลับกัน ในแง่ทฤษฎีด้านอาชญาวิทยา โทษประหารชีวิตยังมีผลในการป้องกันหรือยับยั้งบุคคลอื่นมิให้กระทำความผิดเช่นเดียวกันนั้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) ประเทศไทยได้ถูกเรียกร้องจากประชาคมระหว่างประเทศให้มีการระงับใช้โทษประหารชีวิต เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษอื่นหรือยกเลิกโทษประหารชีวิต^๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเห็นควรศึกษาแนวทางเรื่อง

^๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ตามกระบวนการ Universal Periodic Review (รอบที่ ๑) และข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ, ๒๕๕๖), ๗๒.

โทษประหารชีวิตว่าประเทศไทยควรมีแนวทางในเรื่องดังกล่าวอย่างไร และหากมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยโดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการในการเตรียมความพร้อมหรือไม่ อย่างไร

๒. อำนาจหน้าที่

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ “เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”

เมื่อพิจารณาว่าโทษประหารชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของบุคคลในที่นี้ คือ ผู้ต้องโทษประหารชีวิต อันเป็นสิทธิพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยได้รับรอง รวมทั้งเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้ในพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จึงเห็นควรนำเข้าสู่การพิจารณาและแก้ปัญหา โดยจัดทำเป็นข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓. ข้อเท็จจริงและข้อมูลประกอบการพิจารณา

๓.๑ สถานการณ์โทษประหารชีวิตในประเทศไทย

๓.๑.๑ การลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

กฎหมายอาญาของประเทศไทยกำหนดโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดและให้ลงโทษนี้กับผู้ก่ออาชญากรรมร้ายแรงหรือคดีอุกฉกรรจ์ โดยมีการขอพระราชทานอภัยโทษในโอกาสต่างๆ ได้ รวมทั้งได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตต่อผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ไม่ใช่โทษประหารชีวิตกับหญิงมีครรภ์และบุคคลวิกลจริตจากรายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ระบุว่าช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ลงโทษประหารชีวิตและดำเนินการเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ดังนี้

- เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงโทษประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษแก่นักโทษคดีค้ายาเสพติด จำนวน ๒ ราย
- เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีนักโทษรอประหารชีวิต ๗๐๘ รายที่อยู่ระหว่างการอุทธรณ์หรือเป็นคดีเด็ดขาด
- พ.ศ. ๒๕๕๔ ศาลไทยสั่งลงโทษประหารชีวิต ๔๐ กรณี ถือว่ามีสัดส่วนลดลง^๖
- พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อมูลการตัดสินประหารชีวิตเพิ่มเติมอย่างน้อย ๑๐๖ คดีและจนถึงสิ้นปีมีนักโทษประหารกว่า ๖๕๐ คน
- พ.ศ. ๒๕๕๖ ศาลมีคำพิพากษาตัดสินลงโทษประหารชีวิตอย่างน้อย ๕๐ คดีในคดีฆาตกรรมและยาเสพติด^๗

^๖ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด (และคณะ), รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (ช่วงครึ่งแผน) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๔, ๑๒๘-๑๒๙

^๗ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิต และการประหารชีวิต ในปี ๒๕๕๕, ๒๑.

^๘ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิต และการประหารชีวิต ในปี ๒๕๕๖, ๒๐.

๓.๑.๒ สถิติโทษประหารชีวิตในประเทศไทย^๕

ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์รายงานว่าประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ มีนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิต ๕๑๕ คน ยื่นฎีกาขอรับพระราชทานอภัยโทษ ๕๐๐ คน ได้รับพระราชทานอภัยโทษ ๕๔ คน ถูกยกฎีกา ๒ คน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง ๑ : สถิตินักโทษเด็ดขาดประหารชีวิต

ปี	ชาย	หญิง	รวม	ยื่นฎีกา	นักโทษประหารที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษลดโทษ	ยกฎีกา	หมายเหตุ
๒๕๔๗	๒๖	๓	๒๙	๒๙	๒		เป็นการพระราชทานอภัยโทษลดโทษจากประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต
๒๕๔๘	๓๘	๓	๔๑	๔๑	๔		
๒๕๔๙	๗๒	๓	๗๕	๗๕	๘		
๒๕๕๐	๓๙	๒	๔๑	๔๑	๕		
๒๕๕๑	๔๕	๓	๔๘	๔๘	๑		
๒๕๕๒	๕๘	๙	๖๗	๖๗	๔	๒	
๒๕๕๓	๔๗	๒	๔๙	๔๙	๗	ได้บังคับโทษโดยการประหารชีวิต	
๒๕๕๔	๒๘	๑	๒๙	๒๙	๑๘		
๒๕๕๕	๓๒	๒	๓๔	๓๔	-		
๒๕๕๖	๙๕	๗	๑๐๒	๘๗	๕		
รวม	๔๘๐	๓๕	๕๑๕	๕๐๐	๕๔		

หมายเหตุ พ.ศ. ๒๕๕๖ ยังไม่ได้ยื่นทูลเกล้าฯ จำนวน ๑๕ ราย

ตาราง ๒ : สถิติจำแนกเพศและคดี พ.ศ. ๒๕๕๖ นักโทษประหารชีวิต

ประเภทคดี	เพศของนักโทษประหารชีวิต		รวม
	ชาย	หญิง	
๑. คดียาเสพติด	๓๖	๖	๔๒
๒. คดีความผิดทั่วไป	๕๙	๑	๖๐
รวม	๙๕	๗	๑๐๒

^๕ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๖

นอกจากนี้ ข้อมูลสถิติจากกระทรวงการต่างประเทศระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ มีบุคคลสัญชาติไทยต้องโทษประหารชีวิตในต่างประเทศซึ่งเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนี้

- ๑) สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน ๒๓ คน (หญิง ๒๐ คน ชาย ๓ คน)
- ๒) สหพันธรัฐมาเลเซีย จำนวน ๑๘ คน (หญิง ๑๐ คน ชาย ๘ คน)
- ๓) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จำนวน ๓ คน (หญิงทั้งหมด)

จากตารางที่ ๑ สถิตินักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ มีนักโทษประหารชีวิตจำนวนทั้งสิ้น ๕๑๕ คน ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ๕๐๐ คน ได้รับการพระราชทานอภัยโทษแล้วจำนวนหนึ่งและมีเพียง ๒ รายซึ่งเป็นนักโทษประหารชีวิต ซึ่งคดีถูกยกฎีกาและถูกประหารชีวิตด้วยการฉีดยาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒^๖ และจากตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นว่านักโทษที่ต้องโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่เป็นคดียาเสพติด โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีจำนวนนักโทษประหารชีวิตทั้งหมด ๑๐๒ คนเป็นนักโทษประหารคดียาเสพติด ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๘ หรือเกือบครึ่งหนึ่งของนักโทษประหารชีวิตทั้งหมด นอกจากนี้พบว่า มีบุคคลสัญชาติไทยซึ่งต้องโทษประหารชีวิตในประเทศเอเชีย ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศมาเลเซีย และประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยจำนวนหนึ่ง

จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะคดีที่ไม่ใช่คดียาเสพติด ในทางปฏิบัติประเทศไทยก็ได้ใช้การลงโทษด้วยการประหารชีวิตอยู่แล้ว ยกเว้นนักโทษประหารชีวิตคดียาเสพติดสองรายในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น พบว่าแม้มีการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีดังกล่าว แต่การกระทำผิดคดียาเสพติดก็ไม่ได้ลดลงอย่างชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าโทษประหารชีวิตมิได้มีประสิทธิภาพในการป้องปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างแท้จริงและสามารถเข้ามาตรึงการลงโทษผู้กระทำผิดในรูปแบบอื่นๆ แทนการลงโทษประหารชีวิต เช่น การจำคุกตลอดชีวิต หรือการจำคุกที่มีระยะเวลาแน่นอนโดยที่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตจะไม่สามารถได้รับการลดโทษหรืออภัยโทษซึ่งการจำคุกที่มีระยะเวลานั่นเองดังกล่าวเป็นมาตรการสำคัญในการตัดโอกาสผู้กระทำผิดที่มีกมลสันดานเป็นอาชญากรอย่างแท้จริงออกจากสังคมได้เช่นเดียวกับการใช้โทษประหารชีวิต และถ้ามีการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้เลย^๗ ซึ่งจากงานศึกษาขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโทษประหารกับอัตราการฆาตกรรมได้ข้อสรุปว่า งานวิจัยชิ้นนี้ไม่สามารถค้นพบข้อยืนยันในทางวิทยาศาสตร์ว่า การประหารชีวิตส่งผลในเชิงป้องปรามได้ดียิ่งกว่าการลงโทษจำคุกตลอดชีวิต และไม่น่าเชื่อว่าจะมีข้อยืนยันเหล่านั้นอยู่จริง หลักฐานที่มีอยู่ไม่มีข้อสนับสนุนในเชิงบวกต่อสมมติฐานในแง่การป้องปรามเลย^๘

นอกจากนี้ จากรายงานการศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย อ้างถึงงานวิจัยเรื่อง เส้นทางชีวิตของนักโทษประหาร ของสุนทวิทย์ จิตสว่าง ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว พบว่า สถานภาพของผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศไทยเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมไม่สูงมากนัก ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท การเป็นนักโทษประหารเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่กดดันหล่อหลอมให้ประกอบอาชญากรรม คือ การคบเพื่อน การเรียนรู้ทางสังคม การควบคุมตัวเองต่ำ รวมทั้ง

^๖ ข้อมูลจากกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖

^๗ ผู้จัดการ(ออนไลน์), ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ แหล่งที่มา www.manager.co.th/crime/ViewNews.aspx?NewsID=9520000107174

^๘ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานการศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, (๒๕๕๗), ๑๖๓ - ๑๖๔.

^๙ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), โทษประหารชีวิตไม่ทำให้สังคมไทยปลอดภัยขึ้น อาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ และโทษประหาร, (๒๕๕๖), ๒๑ - ๒๒.

การไม่เกรงกลัวต่อโทษประหารขณะกระทำผิด ดังนั้น นักโทษประหารชีวิตของประเทศไทยส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่ใช่อาชญากรโดยกมลสันดาน หากแต่มีพฤติกรรมกระทำผิดที่พลั้งพลาด หรือความไม่รู้กฎหมายทำให้ถูกหมายความหรือผู้อื่นหลอกจนกระทั่งต้องโทษประหารชีวิต^{๑๐} นักโทษประหารชีวิตในประเทศไทยส่วนใหญ่กระทำผิดในคดียาเสพติด โดยมีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีปริมาณมาก^{๑๑} แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ต้องโทษประหารชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยมักเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในคดียาเสพติดโดยการครอบครองยาเสพติด ไม่ใช่ผู้ผลิต หรือ ผู้ค้ารายใหญ่อย่างแท้จริงมากนัก โดยผู้ที่ถูกจับกุมและดำเนินคดีส่วนหนึ่งมักเป็นลี้ลื้อในขบวนการค้ายาเสพติด โดยอาจเป็นเพียงผู้รับจ้างลำเลียง ขนยาเสพติด หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่ไม่ใช่พ่อค้ารายใหญ่อย่างแท้จริง^{๑๒}

๓.๑.๓ โทษประหารชีวิตตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๖) กำหนดให้การแก้ไข “กฎหมายที่มีอัตราโทษประหารชีวิต โดยให้ยกเลิกโทษดังกล่าวและเปลี่ยนเป็นจำคุกตลอดชีวิต และสามารถนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาได้” เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์หลัก : ปรับปรุงกฎหมายและกลไกทางกฎหมายรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ ๒ ยังไม่ได้มีการดำเนินการดังกล่าว

๒) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) ด้านกระบวนการยุติธรรม กำหนดข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ การเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) เผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและประชาชน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิในการมีชีวิตซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

๒.๒) พยายามดำเนินการเพื่อประกาศพักการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการทันทีและสนับสนุนมติพักการใช้โทษประหารชีวิตของที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ โดยมีเจตจำนงที่จะออกกฎหมายให้เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๒.๓) เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อลดจำนวนความผิดทางอาญาที่มีบทลงโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะอาชญากรรมที่ไม่ถือเป็นอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามข้อ ๖ วรรคสองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิง การก่อการร้าย ภายในปี ๒๕๖๐

๒.๔) ลงนามและให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เรื่องมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๕) สร้างเงื่อนไขความมั่นคงสูงเพื่อรองรับนักโทษคดีอุกฉกรรจ์

^{๑๐} สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานการศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, (๒๕๕๗), ๑๖๑.

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, ๑๕๗.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, ๑๕๘.

๓.๑.๔ กฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

กฎหมายไทยที่ยังคงมีบทลงโทษประหารชีวิต มีทั้งหมด ๕๕ ฐานความผิด^{๑๓} ซึ่งกฎหมายสำคัญที่มีโทษประหารชีวิตซึ่งผู้กระทำความผิดมักกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าว มีดังนี้

๑) ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(๑) ประหารชีวิต

(๒) จำคุก

(๓) กักขัง

(๔) ปรับ

(๕) ริบทรัพย์สิน

โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต มิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิด ในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี

มาตรา ๑๙ ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย

ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญามีดังนี้

๑. ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๐ และ มาตรา ๑๑๑^{๑๔}

^{๑๓}กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (๒๕๕๗ - ๒๕๖๑), ๓๘.

^{๑๔}มาตรา ๑๐๗ ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบหกรปีถึงยี่สิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์หรือชีวิตผู้กระทำได้ระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๑๑ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๐ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

๒. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตามมาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ และ มาตรา ๑๒๙^{๑๕}

๓. ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศตาม มาตรา ๑๓๒^{๑๖}

๔. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ตามมาตรา ๑๓๕/๑^{๑๗}

^{๑๕}มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(๑) ล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(๒) ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(๓) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในบางส่วนส่วนใดแห่งราชอาณาจักร

ผู้กระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ หรือเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไป ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๑ คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศหรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบหรือการเตรียมการรบของข้าศึก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าการอุปการะนั้นเป็นการ

(๑) ทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสาร ยุทธภัณฑ์ เสบียงอาหาร ยൂเรื่อ อาศาร หรือสิ่งอื่นใด สำหรับใช้เพื่อการสงครามใช้การไม่ได้หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึก

(๒) ยุยงทหารให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ ก่อการกำเริบหนีราชการหรือละเมิดวินัย

(๓) กระทำจารกรรม นำหรือแนะทางให้ข้าศึก หรือ

(๔) กระทำโดยประการอื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบ

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้ หรือได้ไปซึ่งข้อความ เอกสารหรือสิ่งใดๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในระหว่างประเทศอยู่ในการรบหรือการสงคราม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในสองวรรคก่อน ได้กระทำให้รัฐต่างประเทศได้ประโยชน์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๑๒๗ ผู้ใดกระทำการใดๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ถ้าเหตุร้ายเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๒๘ ผู้ใดเตรียมการ หรือพยายามกระทำความผิดใดๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๒๙ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดใดๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

^{๑๖}มาตรา ๑๓๒ ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดตั้งระบุไว้ในมาตรา ๑๓๐ หรือมาตรา ๑๓๑ ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

^{๑๗}มาตรา ๑๓๕/๑ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดอาญาดังต่อไปนี้

(๑) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใดๆ

(๒) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(๓) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใด หรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ผู้กระทำความผิดฐานก่อการร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

.....

๕. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๔๙^{๑๘}
๖. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒^{๑๙}
๗. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามมาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๐ มาตรา ๒๒๒ และมาตรา ๒๒๔^{๒๐}
๘. ความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา ๒๗๗ ทวิ มาตรา ๒๗๗ ตริ มาตรา ๒๘๐ มาตรา ๒๘๓ และมาตรา ๒๘๕^{๒๑}

^{๑๘}มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเป็นเจ้าของในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าของในตำแหน่งโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

^{๑๙}มาตรา ๒๐๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๒๐๒ ผู้ใดเป็นเจ้าของในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

^{๒๐}มาตรา ๒๑๘ ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ดังต่อไปนี้

- (๑) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย
- (๒) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า
- (๓) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม
- (๔) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา
- (๕) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน หรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ
- (๖) เรือกลไฟ หรือรถยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ

ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๒๐ ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๑๘ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๘

มาตรา ๒๒๒ ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์สินดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ หรือมาตรา ๒๑๘ ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ

มาตรา ๒๒๔ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๒๑๗ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๑ หรือมาตรา ๒๒๒ เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

^{๒๑}มาตรา ๒๗๗ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคแรก หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคแรกหรือวรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

.....

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๒๗๗ ตริ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ วรรคสาม หรือมาตรา ๒๗๗ วรรคสี่ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(๑) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๒๘๐ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๘ หรือมาตรา ๒๗๙ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

.....

(๒) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

๙. ความผิดต่อชีวิตตามมาตรา ๒๘๘ และมาตรา ๒๘๙^{๒๒}

๑๐. ความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา ๓๑๒ ทวิ มาตรา ๓๑๓ และมาตรา ๓๑๔^{๒๓}

มาตรา ๒๘๓ ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รัับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๘๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๗๗ ทวิ มาตรา ๒๗๗ ตรี มาตรา ๒๗๘ มาตรา ๒๗๙ มาตรา ๒๘๐ มาตรา ๒๘๒ หรือมาตรา ๒๘๓ เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ หนึ่งในสาม

^{๒๒}มาตรา ๒๘๘ ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๒๘๙ ผู้ใด

(๑) ฆ่าบุพการี

(๒) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(๓) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(๔) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(๕) ฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(๖) ฆ่าผู้อื่นเพื่อตระเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ

(๗) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต

^{๒๓}มาตรา ๓๑๒ ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นการกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก หรือมาตรา ๓๑๐ ทวิ หรือมาตรา ๓๑๒ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

.....

(๓) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๓๑๓ ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าใด

(๑) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป

(๒) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือ

(๓) หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นรับอันตรายสาหัส หรือเป็นการกระทำโดยทรามาน หรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๓๑๔ ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑๓ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

๑๑. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓๙ มาตรา ๓๓๙ ทวิ มาตรา ๓๔๐ และมาตรา ๓๔๐ ทวิ^{๒๔}

๒) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒^{๒๕}

ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีดังนี้

มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๖๖ ผู้ใดจำหน่ายหรือมิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ หรือมีจำนวนหน่วยการใช้หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่ถึง ปริมาณที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่น บาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ายาเสพติดให้โทษตามวรรคหนึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไปต้อง ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๙๓ ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลอง ธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

^{๒๔} มาตรา ๓๓๙ ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือชูเชิญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ (๑) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา ๓๓๙ ทวิ ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และ ปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๓๔๐ ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา ๓๔๐ ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ตั้งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรามาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

^{๒๕} แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔

ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามวรรคสามเป็นเฮโรอีน ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

๓.๒ สถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

๓.๒.๑ ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตและประเทศซึ่งยังคงบทลงโทษประหารชีวิต

ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ปี ๒๕๕๖ ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International) ได้แบ่งประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้^{๒๖}

๑) ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท มีจำนวน ๘๘ ประเทศ เช่น กัมพูชา ฟิลิปปินส์ แอลเบเนีย ออสเตรเลีย แคนาดา เนปาล ฝรั่งเศส เป็นต้น

๒) ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทั่วไปเท่านั้น ประเทศเหล่านี้เป็นประเทศซึ่งโทษประหารชีวิตมีไว้สำหรับอาชญากรรมบางประเภท เช่น อาชญากรรมภายใต้ธรรมนูญทหาร มีจำนวน ๗ ประเทศ คือ บราซิล ชิลี เอลซาวาดอร์ ฟิจิ อิสราเอล คาซัคสถาน และเปรู

๓) ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ มีจำนวน ๓๕ ประเทศ เช่น แอลจีเรีย พม่า ลาว บรูไน เกาหลีใต้ ศรีลังกา เคนยา เป็นต้น ประเทศเหล่านี้ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป เช่น ฆาตกรรม แต่อาจถือได้ว่าได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ เนื่องจากได้ระงับการใช้โทษประหารชีวิตในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา และยังเชื่อได้ว่ามีนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติที่จะไม่ลงโทษประหารชีวิต

๔) ประเทศซึ่งยังคงบทลงโทษประหารชีวิต มีจำนวน ๕๘ ประเทศ เช่น จีน อินเดีย อิรัก อิหร่าน ญี่ปุ่น คิวบา เวียดนาม สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย เป็นต้น ประเทศเหล่านี้ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป

จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่า มีประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติจำนวน ๑๔๐ ประเทศ สำหรับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน มีกัมพูชาและฟิลิปปินส์ที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท ส่วนลาว พม่า บรูไน ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติสำหรับไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม ยังคงมีและใช้โทษประหารชีวิตอยู่^{๒๗}

๓.๒.๒ การใช้โทษประหารชีวิตสำหรับคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ข้อ ๖ ข้อย่อยที่ ๒ กำหนดให้ประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต อาจลงโทษประหารชีวิตได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด อย่างไรก็ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ไม่ได้ให้คำนิยามที่ชัดเจนของคำว่า คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด แต่มีแนวทางการตีความโดยผู้เสนอรายงานพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติด้านการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม (Special rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions) ที่เห็นว่าคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดหมายถึงการทำให้บุคคลอื่นเสียชีวิตโดยเจตนา อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการตีความของความหมายคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดโดยศาลระหว่างประเทศหรือศาลในระดับภูมิภาค ผู้เชี่ยวชาญบางท่านเห็นว่า

^{๒๖} แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิต และการประหารชีวิต ปี ๒๕๕๖, (๒๕๕๗), ๓๐-๓๒.

^{๒๗} ชื่อใหม่ประเทศไทยมีนักโทษประหาร ๖๕๐ คน (ออนไลน์), ๔ กันยายน ๒๕๕๖, แหล่งที่มา www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1365496728&gclid=03&catid=03

การกระทำความผิดที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจหรือการเมือง การกระทำความผิดที่ไม่มีการใช้ความรุนแรง และการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดไม่ควรจัดว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด และตามหลักกฎหมายทั่วไป เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นมักต้องมีผู้เสียหาย แต่ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดไม่สามารถระบุผู้เสียหายและความเสียหายที่เกิดกับผู้เสียหายได้อย่างชัดเจนจึงไม่ควรจัดว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด และนอกจากนี้คณะกรรมการประจำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ มีการตีความว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่จัดเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดด้วย อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดในกรณีดังกล่าวบางครั้งอาจเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตซึ่งการเสียชีวิตนั้นอาจเป็นการกระทำทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนา จึงเป็นประเด็นที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณาด้วย^{๒๘}

จากรายงานของคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านโทษประหารชีวิต(International Commission Against the Death Penalty) เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้ระบุว่าองค์การสหประชาชาติ และกลไกด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศได้ตระหนักให้ตีความความผิดต่างๆ ให้สอดคล้องกับ “คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด” (Most serious crimes) อย่างเคร่งครัดและแสวงหาความชัดเจนของความผิดซึ่งไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด^{๒๙}

คณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านโทษประหารชีวิตได้มีความเห็นเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งไม่สอดคล้องกับ “คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด” ซึ่งปรากฏในรายงานฉบับดังกล่าว ดังนี้

๑) อาชญากรรมที่เป็นการกระทำต่อความมั่นคงของรัฐหรือคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหาร

ประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตส่วนใหญ่ และประเทศส่วนหนึ่งที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป แต่ยังคงโทษประหารชีวิตสำหรับการกระทำความผิดทางการเมือง รวมถึงการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยสาธารณะ การละเมิดกฎหมายทหารในภาวะสงคราม การก่อการร้าย และความผิดฐานกบฏ ซึ่งการกระทำผิดดังกล่าวอาจก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตและอาจเข้าข่ายการฆาตกรรมโดยเจตนา แต่การกระทำผิดหลายกรณีถูกนิยามไว้อย่างกว้างว่า สามารถลงโทษประหารชีวิตกับการกระทำความผิดซึ่งไม่สอดคล้องกับคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime)

๒) อาชญากรรมที่ส่งผลให้ผู้อื่นเสียชีวิต

ในบางประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิต อาชญากรรมที่มีความรุนแรง เช่น การลอบวางเพลิง การทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส การลักขโมยหรือปล้นจี้ที่ส่งผลให้ผู้อื่นเสียชีวิตอาจถูกลงโทษประหารชีวิต การฆาตกรรมซึ่งกระทำโดยขาดเจตนาในระหว่างกระทำอาชญากรรมอีกฐานหนึ่ง ในบางประเทศถูกกำหนดให้เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง การกระทำความผิดเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับคำว่า “คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด” เนื่องจากการเสียชีวิตอาจเกิดขึ้นโดยปราศจากเจตนาที่จะทำให้เสียชีวิต

๓) การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งอาจถูกลงโทษประหารชีวิต หมายรวมถึงการครอบครอง การผลิต การค้าหรือใช้สารเสพติด โดยทั่วไปการที่บุคคลจะถูกตัดสินประหารชีวิตหรือไม่ขึ้นอยู่กับประเภทและปริมาณของยาเสพติด ในบางประเทศการครอบครองยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยก็สามารถถูกลงโทษประหารชีวิตได้ในขณะที่ประเทศอื่น การครอบครองยาเสพติดเพียงเล็กน้อยดังกล่าวไม่ถือเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด แต่อาจเข้าข่ายความผิดฐานค้ายาเสพติดซึ่งอาจถูกลงโทษประหารชีวิตได้^{๓๐}

^{๒๘} สรุปผลการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญเรื่องโทษประหารชีวิตในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างวันที่ ๒๒ -๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ รร. เซอร่าตัน เจริญกรุง กรุงเทพฯ

^{๒๙} International Commission against the Death Penalty, The Death Penalty and the “Most Serious Crimes” A Country-by-Country Overview of the Death Penalty in Law and Practice in Retentionist States, January 2013, 5.

^{๓๐} International Commission against the Death Penalty, Ibid, January 2013, 7.

ในขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศได้มีข้อจำกัดต่อการใช้โทษประหารชีวิต โดยจะต้องใช้สำหรับคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลกมีแนวโน้มยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งที่เป็นกรยกเลิกในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ที่ยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตจะมีการบังคับใช้โทษดังกล่าวสำหรับคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด ซึ่งเป็นการกระทำผิดที่เป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาหรือการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตเป็นสำคัญ^{๑๑๑}

๓.๒.๓ การพักใช้โทษประหารชีวิต

ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติเพื่อพิจารณาข้อมติ เรื่อง การพักใช้โทษประหารชีวิต (Moratorium on the use of death penalty) ใน ค.ศ. ๒๐๐๗ ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการพิจารณา มีประเทศที่สนับสนุนข้อมติจำนวน ๑๐๔ ประเทศ คัดค้าน ๕๔ ประเทศ และงดออกเสียง ๒๙ ประเทศ ต่อมาในการลงมติครั้งล่าสุดใน ค.ศ. ๒๐๑๒ มีประเทศที่สนับสนุน ๑๑๑ ประเทศ ประเทศที่คัดค้าน ๓๑ ประเทศ และประเทศที่งดออกเสียง ๓๔ ประเทศ จำนวนประเทศที่สนับสนุนการพักใช้โทษประหารชีวิตเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ประเทศที่คัดค้านกลับลดลง^{๑๑๒} ซึ่งประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงท่าทีครั้งสำคัญในประเด็นยกเลิกโทษประหารชีวิตจากเดิมที่เคยแสดงท่าทีคัดค้าน เป็น งดออกเสียงไปก่อน ต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ ๖๕^{๑๑๓}

๓.๓ ความเห็นจากการเสวนา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดเสวนาเกี่ยวกับ “โทษประหารชีวิต” จำนวน ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งผู้เข้าร่วมการเสวนามีความเห็นสามารถแยกเป็นสองฝ่ายได้ ดังนี้

๓.๓.๑ ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต

เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงและจำนวนมากขึ้น การมีโทษประหารชีวิตจึงเป็นการป้องปราม หรือ ช่มชู้ยั้ง ต่อผู้ที่คิดจะกระทำผิด และเป็นการแก้แค้นทดแทนให้แก่เหยื่ออาชญากรรมที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม หากไม่มีโทษประหารชีวิตโอกาสที่ผู้กระทำผิดที่มีความเป็นอาชญากรโดยสันดานจะเลิกทำผิดนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้และอาจจะทำให้อาชญากรรมเพิ่มขึ้นแน่นอน อาชญากรส่วนใหญ่กลัวโทษจึงไม่ควรลดโทษให้รุนแรงน้อยลง และเมื่อผู้กระทำผิดยังไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นก็ไม่จำเป็นต้องเคารพสิทธิของผู้กระทำผิด

แม้บุคคลบางส่วนมองว่าการประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทบต่อเนื้อตัวร่างกายแต่เป็นการกระทบสิทธิของผู้กระทำผิดเท่านั้นไม่ใช่การละเมิดสิทธิของสังคมโดยรวม และเป็นการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมโดยเด็ดขาด ไม่ให้มีโอกาสในการกระทำผิดได้อีกต่อไปเป็นการช่วยให้สังคมปลอดภัยจากปัญหา

การยกเลิกโทษประหารชีวิตและนำมาตราการจำคุกตลอดชีวิตหรือการจำคุกที่มีระยะเวลายาวนานแทนเปรียบเสมือนการให้ผู้กระทำผิดตายไปแล้วหลายครั้ง ซ้ำแล้วซ้ำอีกเป็นการสร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้กระทำผิด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับสังคมไทย

^{๑๑๑} สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานการศึกษา เรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, (๒๕๕๗), ๑๕๖.

^{๑๑๒}ถาม -ตอบ พิธีสารว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิต เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

^{๑๑๓}บทสรุปสำหรับผู้บริหารรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล เพื่อประกอบการสัมมนาทางวิชาการ ฐานความผิดใดควรยกเลิกโทษประหารชีวิต กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๗, ๕.

๓.๓.๒ เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต

เนื่องจากเป็นบทลงโทษที่ไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งยังขัดต่อหลักศาสนาพุทธ การประหารชีวิตไม่มีผลทำให้อาชญากรรมลดลง แต่กลับแสดงถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลและการปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าานานาอารยะประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ได้ยกเลิกการใช้โทษนี้แล้ว ทั้งนี้ หากยกเลิกโทษประหารชีวิตจะต้องมีการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในสังคมไทยว่าการยกเลิกฯ ไม่ทำให้มีอาชญากรรมเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดที่เหมาะสม อาทิ ใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการลดโทษเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดสาสมกับความผิด และเป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดได้มีการแก้ไขฟื้นฟู อันเป็นการแสดงออกถึงการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำผิด มีเรือนจำที่มีความมั่นคง มีจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำที่เพียงพอ และมีการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรมทั้งในระบบและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

แต่ต้องรอรระยะเวลาที่เหมาะสมไม่ควรยกเลิกเวลานี้เพราะสังคมไทยยังมีความรุนแรงอยู่ และคุณภาพชีวิตของคนไทยแตกต่างจากประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว และหากจะยกเลิกต้องมีมาตรการมาทดแทน ซึ่งอาจกำหนดให้ใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดบางประเภทไปก่อน

๓.๔ การดำเนินการของรัฐบาล

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและการยกเลิกโทษดังกล่าว ดังนี้

๓.๔.๑ การสัมมนาผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการเดินทางไปจากการใช้โทษประหารชีวิตในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Moving away from the Death Penalty in the South East Asia) จัดโดยสำนักข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights- OHCHR) ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศในเอเชีย ได้แก่ กัมพูชา ญีปุ่น ไทย พม่า ฟิลิปปินส์ มองโกเลีย มาเลเซีย ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย จำนวนประมาณ ๒๐ คน มีประเด็นสำคัญคือ

๑) ปัจจุบันประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติส่วนใหญ่ มากกว่า ๑๕๐ ประเทศ ได้ยกเลิกหรือระงับการใช้โทษประหารชีวิตในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติแล้ว เช่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มองโกเลีย กัมพูชา เป็นต้น มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว คงมีเพียง ๕๘ ประเทศรวมถึงประเทศไทยที่ยังมีบทลงโทษประหารชีวิต ซึ่งประเทศที่ยังมีบทลงโทษประหารชีวิตบางประเทศไม่ได้บังคับใช้โทษดังกล่าวมาเป็นเวลานานแล้ว เช่น ลาว บรูไน เป็นต้น ในการลงโทษประหารชีวิตนั้น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๖ ข้อย่อย ๒ ให้แนวทางว่าอาจลงโทษประหารชีวิตได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ซึ่งไม่ใช่อาชญากรรมทั่วไป และข้อย่อย ๕ กำหนดกลุ่มคนพิเศษที่ควรยกเว้นโทษประหารชีวิต ได้แก่ ผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี นอกจากนี้ควรรวมถึงผู้หญิงมีครรภ์ ผู้มีความบกพร่องทางจิต (Mental Disorder)

๒) มาตรฐานสากลในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

๒.๑) การลงโทษประหารชีวิตทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามกฎหมาย ได้แก่ ฆาตกรรมโดยเจตนา ไม่รวมคดีด้านเศรษฐกิจและยาเสพติด

๒.๒) การพิจารณาคดีอาญาควรได้รับการพิจารณาจากศาลหรือคณะตุลาการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีอำนาจ มีอิสระและเป็นกลาง

๒.๓) ผู้ใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิตย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนโทษ

๒.๔) กำหนดกลุ่มคนพิเศษที่ควรได้รับยกเว้นโทษประหารชีวิต เช่น ผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ผู้หญิงมีครรภ์ และผู้บกพร่องทางจิต เป็นต้น

๓) กรณีศึกษาจากประเทศต่างๆ

๓.๑) ประเทศฟิลิปปินส์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๖ ได้ลดโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิตโดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และให้ใช้โทษประหารชีวิตเฉพาะกับอาชญากรรมที่รุนแรง ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีฟิเดล รามอส ได้นำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้กับการกระทำผิดบางฐานรวมถึงคดียาเสพติด จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๔๙ วุฒิสภาได้ผ่านความเห็นชอบให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต

๓.๒) ประเทศมองโกเลีย หลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียตใน พ.ศ. ๒๕๓๔ ประเทศมองโกเลียได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งกำหนดให้ใช้การพักการลงโทษประหารชีวิตสำหรับคดีอาญาที่รุนแรงจำนวน ๕๔ คดี ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้เข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ว่าด้วยการยกเลิกโทษประหารชีวิตและนำกระบวนการทางกฎหมาย (due process) มาใช้ การยกเลิกโทษประหารชีวิตดังกล่าวเป็นไปโดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและค่านิยมของสังคมซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิในการดำรงชีวิต ซึ่งการยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ได้ทำให้การก่ออาชญากรรมในมองโกเลียเพิ่มขึ้น

๓.๓) ประเทศกัมพูชา ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดอาญาทุกประเภท โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๓๖ การยกเลิกดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากประชาชน และการยอมรับจากฝ่ายการเมืองมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามประเทศกัมพูชายังไม่ได้เป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๓.๔.๒ การประชุมหารือเพื่อพิจารณาหลักสูตรรณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล ให้เป็นไปตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ การพิจารณาหลักสูตรรณรงค์ดังกล่าวเป็นกิจกรรมหนึ่งในแผนปฏิบัติการ ภาพรวมของหน่วยงานในภาคีเครือข่าย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ รณรงค์เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนสากลให้เป็นไปตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุมหารือดังกล่าว ได้กำหนดให้ใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ใน ๔ ภูมิภาคและกรุงเทพฯ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติได้เข้าใจ สร้างความตระหนักและสนับสนุนการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย

๓.๔.๓ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ในหัวข้อ “โทษประหารชีวิตยังจำเป็นต่อสังคมไทยหรือไม่” ครอบคลุมทั้ง ๔ ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร จากผู้แทนของทุกภาคส่วน

๓.๔.๔ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม/เหยื่ออาชญากรรม/บุคคลที่เคยได้รับคำพิพากษาตัดสินให้รับโทษประหารชีวิตและประชาชนทั่วไป

๓.๔.๕ รับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หัวข้อ “สิทธิมนุษยชน”/ “เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล”/ “เปิดรับฟังความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับมาตรการและแนวทางรองรับ หากมีการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต”^{๓๔}

^{๓๔} อ่างแล้ว เชียงอรุณที่ ๒๙, ๖ - ๗.

๓.๔.๖ สัมมนาทางวิชาการ “ฐานความผิดใดควรรยกเลิกโทษประหาร” เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

๔. หลักการและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

๔.๑ ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๓ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในเสรีธรรมและในความมั่นคงแห่งร่างกาย

ข้อ ๕ บุคคลใดจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงทัณฑ์ซึ่งทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม ย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

๔.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๖

๑. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายบุคคล จะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตตามอำเภอใจ

๒. ในประเทศที่ยังมีได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดี อุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่กระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่อ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่ โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ

.....

๔. บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตาม คำพิพากษา การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิต อาจให้ ได้ในทุกกรณี

๕. บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้และจะดำเนินการ ประหารชีวิตหญิงขณะมีครรภ์มิได้

๖. รัฐภาคีใดแห่งกติกานี้จะยกข้อนี้ขึ้นอ้างเพื่อประวิง หรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิต มิได้

๔.๓ พิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต รับรองและประกาศตามมติของสมัชชาใหญ่ ฉบับที่ ๔๔/๑๒๘

ข้อ ๑

๑. ไม่มีบุคคลใดที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐภาคีในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหาร ชีวิตได้

๒. รัฐภาคีแต่ละรัฐ ต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นทุกอย่าง เพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตภายใต้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายของตน

ข้อ ๒

๑. พิธีสารฉบับนี้ไม่ยอมรับข้อสงวนใดๆ ยกเว้นข้อสงวนที่กระทำในเวลาสัตยาบันหรือเมื่อเข้า ภายานูวัติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงคราม ตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงที่สุด ทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม

.....

๕. ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาความเป็นมา ข้อเท็จจริง และข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์โทษประหารชีวิตในประเทศไทย สถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ทั่วโลก หลักการและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต และได้พิจารณาถึงหลักสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยแล้ว มีความเห็นว่าควรยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยมีขั้นตอนดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เกิดความพร้อมและเป็นที่ยอมรับของสังคมส่วนใหญ่ โดยสมควรวางยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

๕.๑ ก่อนยกเลิกโทษประหารชีวิต รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ สมควรให้ความรู้ความเข้าใจ แก่สังคมไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ซึ่งโทษดังกล่าวไม่ได้ช่วยลดหรือป้องปรามการก่ออาชญากรรมในทุกกรณี เห็นได้ว่าแม้ประเทศไทยใช้การลงโทษประหารชีวิตกับผู้ต้องหาคดีอาญาเสพติด แต่การกระทำผิดคดีอาญาเสพติดก็ไม่ได้ลดลง ซึ่งการลงโทษประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิในการดำรงชีวิต อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แม้ไม่มีโทษประหารชีวิตก็อาจใช้วิธีลงโทษอื่นทดแทนซึ่งสามารถป้องกันและคุ้มครองสังคมจากการก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน นอกจากนี้สมควรผลักดันให้มีการปรับปรุงระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ เช่น ใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีไม่ยาวนานเกินไป สามารถประกันได้ว่าผู้ที่ถูกลงโทษ คือ ผู้กระทำความผิดและลงโทษตามสัดส่วนของความผิดนั้น และผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิตจะได้รับการคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานสากลในเรื่องนี้ โดยลงโทษประหารชีวิตได้เฉพาะคดีที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด มีการพิจารณาคดีอาญาจากศาลหรือคณะตุลาการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายและเป็นอิสระ เป็นต้น โดยดำเนินการคู่ขนานไปกับมาตรการยกเลิกโทษประหารชีวิต

๕.๒ การยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่างๆ ขึ้นกับปัจจัยหลายประการทั้งเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมืองภายในประเทศ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์เมื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วได้นำกลับมาใช้อีก แต่ต่อมาก็ได้ยกเลิกอีกครั้งหนึ่งโดยถูกกดดันจากกลุ่มศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกซึ่งเป็นกลุ่มศาสนาที่มีอิทธิพลในประเทศฟิลิปปินส์^{๑๔} และในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ บางประเทศมีการรื้อฟื้นโทษประหารชีวิต เช่น ประเทศอินโดนีเซีย เวียดนาม^{๑๕} คูเวต ไนจีเรีย^{๑๖} เป็นต้น ซึ่งประเทศอินโดนีเซียมีการประหารชีวิตหลังจากที่หยุดไปสี่ปีในคดีอาญาเสพติดและในคดีฆาตกรรม^{๑๗} ดังนั้น การจะยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยหรือไม่อย่างไร ต้องพิจารณาปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยยังมีความเห็นแตกต่างกันทั้งฝ่ายเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต เช่น เห็นว่าควรใช้โทษประหารชีวิตในความผิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น ควรเร่งประหารชีวิตให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว จากความเห็นที่หลากหลายนี้ แสดงว่าสังคมไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะให้ยกเลิกประหารชีวิตโดยสิ้นเชิงในทันทีทันใด อย่างไรก็ตาม ตามโทษประหารชีวิตในประเทศไทยในอนาคตจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสิทธิในการดำรงชีวิตอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, ๑๗๙.

^{๑๕} แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิต และการประหารชีวิต ปี ๒๕๕๖ (๒๕๕๗), ๑๖.

^{๑๖} แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), โทษประหารชีวิตไม่ทำให้สังคมไทยปลอดภัยขึ้น อาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ และโทษประหาร, ๒๐.

^{๑๗} แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand), รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิต และการประหารชีวิต ปี ๒๕๕๖, ๑๘.

๕.๓ ควรมีมาตรการและเงื่อนไขที่นำมาใช้ทดแทน เมื่อยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งมาตรการทดแทนดังกล่าวอาจเป็นการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยให้มีระยะเวลาการจำคุกไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าถึงสามสิบปี จึงจะให้นักโทษประหารชีวิตมีสิทธิในการยื่นถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษได้

๕.๔ การยกเลิกโทษประหารชีวิตควรมีขั้นตอนหรือยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาเรื่องความผิดบางประเภทที่ควรยกเลิก และบางประเภทที่ให้คงไว้เช่นเดิม โดยเมื่อสังคมมีความพร้อม ทั้งด้านราชทัณฑ์และทัศนคติของคนในสังคมแล้ว จึงจะพิจารณายกเลิกความผิดประเภทที่เหลือต่อไป

๕.๕ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๖ ได้กำหนดขอบเขตของโทษประหารชีวิตว่า ประเทศที่ยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับขณะกระทำความผิด^{๓๓} และเวทีระหว่างประเทศได้ตีความ คำว่าคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) คือ กรณีการกระทำผิดที่ได้แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาในการฆาตกรรมโดยมีผลของการกระทำ คือ ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต ดังนั้น ประเทศไทยอาจพิจารณายกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดที่ไม่สอดคล้องกับขอบเขตและการตีความดังกล่าวก่อน

๕.๖ การที่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมักเกิดจากการครอบครองยาเสพติดไว้จำนวนมากตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องโทษประหารชีวิต แต่ไม่ใช่ผู้ผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่อย่างแท้จริงมากนัก ผู้ถูกจับและดำเนินคดีส่วนหนึ่งไม่ใช่ตัวการใหญ่ในขบวนการค้ายาเสพติด โดยอาจเป็นเพียงผู้รับจ้างลำเลียง ขนยาเสพติด หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่ไม่ใช่พ่อค้ารายใหญ่อย่างแท้จริง อาจไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๖ และการตีความคำว่าคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด (Most Serious Crime) ของเวทีระหว่างประเทศข้างต้น

๕.๗ ประเทศไทยควรลงมติ “เห็นชอบ” สนับสนุนข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิต ในการประชุมสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ในทางปฏิบัติประเทศไทยไม่ได้ใช้การลงโทษด้วยการประหารชีวิตอยู่แล้ว ยกเว้นนักโทษประหารชีวิตคดียาเสพติดสองรายในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังนั้น ในทางปฏิบัตินับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตนักโทษแม้แต่เพียงคนเดียว

๕.๘ ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เรื่อง มุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต เนื่องจากประเทศไทยยังคงมีบทลงโทษประหารชีวิต และพิธีสารฉบับนี้ไม่ยอมรับข้อสงวนใดๆ ยกเว้นข้อสงวนที่กระทำในเวลาที่ทำให้สัตยาบันหรือเมื่อเข้าภาคยานุวัติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรง

^{๓๓} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๖

๑. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ย่อมได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตตามอำเภอใจ

๒. ในประเทศที่ยังมีโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ

ที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม^{๑๐} อย่างไรก็ตามเมื่อประเทศไทยพร้อมแล้วควรดำเนินการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองต่อไป

๖. ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

จากข้อเท็จจริงข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิตไม่ได้มีจำนวนลดลง แต่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าโทษประหารชีวิตไม่ได้ยับยั้ง ป้องปรามการกระทำความผิดได้จริง ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) ดังนี้

๖.๑ ข้อเสนอแนะนโยบาย

๖.๑.๑ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรรณรงค์ ให้ความรู้ และความเข้าใจแก่สังคมไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับการช่วยลดหรือป้องปรามการก่ออาชญากรรมอย่างมีนัยสำคัญในทุกกรณี รวมถึงคดีเกี่ยวกับยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นการลงโทษที่ละเมิดต่อสิทธิในการดำรงชีวิต อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แม้ไม่มีโทษประหารชีวิตก็สามารถใช้วิธีลงโทษอื่นทดแทนซึ่งมีผลต่อการป้องกันและคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมได้เช่นกัน

๖.๑.๒ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติ) กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต) รวมทั้งศาลยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปรับปรุงระบบและกระบวนการยุติธรรมตามแนวทาง ดังนี้

๑) ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียที่เสียหายไปจากการกระทำความผิด โดยให้ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งครอบครัวและชุมชนของทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูผู้เสียหายและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ด้วยการชดใช้หรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้เสียหายโดยตรง ในขณะที่เดียวกันผู้เสียหายจะเกิดความรู้สึกให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิดจนในที่สุดสังคมจะมีทัศนคติเห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต

๒) เพิ่มบทบาทครอบครัวและชุมชนในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดมากขึ้น ทั้งนี้ภายใต้การกำกับดูแลของผู้คุมประพฤติและคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล

๓) พัฒนาวิธีการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพกายและจิต เช่น การใช้วิธีการบำบัดเกี่ยวกับกระบวนการคิดและพฤติกรรม (Cognitive Behavior Therapy) ซึ่งมีเป้าหมายการรักษา คือ การปรับเปลี่ยนความคิดและกรอบความคิดในการรับรู้โลก ประสบการณ์ชีวิตและการคาดการณ์ในอนาคต โดยชี้ให้ผู้รับการบำบัดเห็นปัญหาในปัจจุบันและมองเห็นความคิดที่ผิดเพี้ยนไปจากความจริง (Cognitive Distortion) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสมขึ้นมาแทนที่พฤติกรรมการกระทำผิด

๖.๑.๓ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศาลยุติธรรม ควรปรับปรุงระบบยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง ใช้ระยะเวลาดำเนินการ

^{๑๐} อ่างแก้ว เจริญธรรมที่ ๒๘

แต่ละคดีไม่นานนัก สามารถให้ความเชื่อมั่นได้ว่าผู้ที่ถูกลงโทษคือผู้กระทำความผิดและลงโทษตามสัดส่วนของความผิดนั้น รวมทั้งผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิตจะได้รับการคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานสากลในเรื่องนี้ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือในระบบของกระบวนการยุติธรรม เมื่อกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพดีแล้ว ประชาชนก็จะเคารพกฎหมายโดยไม่สัมพันธ์กับความหนักเบา หรือความร้ายแรงของโทษ หรือกล่าวได้ว่า อัตราโทษหนักหรือเบาจะมีความสำคัญลดลง

๖.๑.๔ คณะรัฐมนตรี ควรพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองของกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ อย่างจริงจัง โดยการยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกฐานความผิด เมื่อปัจจัยต่าง ๆ พร้อม เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิ ในการดำรงชีวิตอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

๖.๑.๕ คณะรัฐมนตรี ควรลงมติ “เห็นชอบ” การสนับสนุนข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหาร ชีวิตในการประชุมสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ คดีที่มีอัตราโทษ ประหารชีวิต ในทางปฏิบัติประเทศไทยไม่ได้ใช้การลงโทษด้วยการประหารชีวิตมาเป็นเวลาช้านานอยู่แล้ว ยกเว้นนักโทษประหารชีวิตคดียาเสพติดสองรายในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เท่านั้น หลังจากนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตนักโทษอีกเลย

๖.๑.๖ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมราชทัณฑ์) ต้องเร่งปฏิรูประบบเรือนจำให้สามารถ รองรับนักโทษประหารชีวิต หากมีการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยเรือนจำต้องมีความมั่นคงแข็งแรง และต้องมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษจำคุกระยะยาว

๖.๑.๗ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม ควรมีมาตรการและเงื่อนไขทดแทนเมื่อมีการยกเลิก โทษประหารชีวิต ซึ่งมาตรการทดแทนดังกล่าวอาจเป็นการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยให้มีระยะเวลาการจำคุกไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าถึงสามสิบปี และนักโทษเหล่านี้มีสิทธิยื่นถวายฎีกาขอ พระราชทานอภัยโทษได้ตามกลไกที่กฎหมายกำหนด

๖.๒ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

๖.๒.๑ คณะรัฐมนตรี ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาบางมาตราที่มีโทษประหาร ชีวิตบางฐานความผิดก่อน โดยเฉพาะฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้มุ่งประสงค์ต่อชีวิตของผู้เสียหาย หรือไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น เช่น มาตรา ๑๔๘ มาตรา ๑๔๙ มาตรา ๒๐๑ มาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๒๐ มาตรา ๒๒๒ มาตรา ๓๑๓ และมาตรา ๓๑๔ เป็นต้น

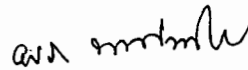
๖.๒.๒ คณะรัฐมนตรี ไม่ควรกำหนดให้มีโทษประหารชีวิตไว้ในกฎหมาย ในกรณีที่จะมีการตรา กฎหมายขึ้นใหม่

๖.๒.๓ คณะรัฐมนตรี ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีบทลงโทษกำหนดโทษประหารชีวิต ไว้สถานเดียวเป็นโทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษอื่นตามที่เห็นสมควรในกรณีที่เห็น ว่า ความผิดฐานนั้นยังไม่สมควรยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ ได้กว้างขึ้นแทนการใช้โทษประหารชีวิตเพียงอย่างเดียว เช่น มาตรา ๖๕ และมาตรา ๙๓ ตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้น

๖.๒.๔ คณะรัฐมนตรี ควรแก้ไขกฎหมายยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกฐานความผิดเมื่อสังคมมีความเข้าใจและความพร้อมในการยกเลิกโทษประหารชีวิตต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิในการดำรงชีวิตอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

๗. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ ศาลยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอทราบและติดตามผลการดำเนินการต่อไป

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายแท้จริง ศิริพานิช)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายปริญญา ศิริสารการ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

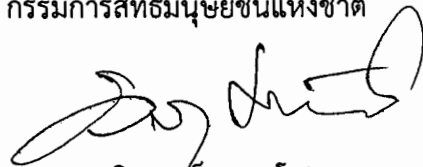
(นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พลตำรวจเอก

(วันชัย ศรีนวนนัต)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางวิสา เป็ญจมนโน)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ